

SVENSKA
FÖRLÄGGARE
FÖRENINGEN

Föreningen Svenska Läromedel
www.fsl.se

YTTRANDE

2007-12-17

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och
transporträtt
103 33 Stockholm

Musik och film på Internet – hot eller möjlighet? (Ds 2007:29)

Föreningen Svenska Läromedel, Svenska Förläggareföreningen och Nordiska Föreningen för mindre Förlag ("föreningarna") önskar tillsammans avge ett yttrande avseende Ds 2007:29 då de förslag och resultat som presenteras av Cecilia Renfors i nämnda promemoria är av stor betydelse för bokbranschen.

Tillsammans representerar föreningarna en absolut majoritet av de svenska bokförlagen.

Föreningarna tillstyrker i huvudsak det förslag som Cecilia Renfors presenterat.

Som föreningarna påpekat i tidigare remissyttranden är det av yttersta vikt för samhällets utveckling att de som skapar och investerar i immateriella tillgångar, såsom t.ex. musik, film och böcker, ges möjlighet att ta tillvara sina rättigheter. Detta behov är inte mindre i en tid där tekniken möjliggör att exemplarframställning och spridning av ett verk kan ske mycket snabbt och med en bibehållen kvalitet som är mer eller mindre identisk med originalverket.

Sverige har på den internationella arenan åtagit sig att upprätthålla ett visst skydd för immateriella rättigheter. De förslag som framgår av promemorian är redan verklighet i flera europeiska länder (se Bilaga A) och har visat sig ha en mycket god effekt. Det torde ligga i såväl Sveriges som övriga Europas intresse att vi kan erbjuda upphovsrätten ett fullgott skydd. Med en upphovsrättslagstiftning som vacklar och inte går i takt med tekniken riskerar Sverige en situation där såväl det nationella som det internationella kulturutbudet minskar.

Givetvis är utvecklingen av legala och användarvänliga alternativ viktig för att allmänhetens respekt för upphovsrätten ska bevaras. Bokbranschen har sedan flera år tillbaka satsat stora resurser på att utveckla bra alternativ och erbjuder idag ett flertal nättjänster. Begränsningen av 12 § URL som infördes 1 juli 2005 som en följd av Info Soc direktivet innebar ett steg i rätt riktning och förlagens vilja att investera i olika typer av nättjänster ökade i samband med detta. Det är således uppenbart att en väl fungerande upphovsrättslagstiftning leder till att rättighetshavare vill och vågar etablera nya tjänster och affärsmodeller.

Som nämnts inledningsvis tillstyrker föreningarna i huvudsak den utredning och det förslag som redovisas i Ds 2007:29. Föreningarna har mot bakgrund av detta valt att begränsa sitt yttrande till vissa delar.

Internetleverantörernas ansvar

Föreningarna välkomnar Cecilia Renfors förslag och ställer sig mycket positiva till att Internetleverantörerna åläggs ett större ansvar. Då tillgången till Internet är en förutsättning för den olagliga fildelningen måste Internetleverantörernas roll och ansvar regleras och det framgår av promemorian att åtgärder på frivillig basis inte är ett alternativ bl.a. eftersom Internetleverantörerna själva ställer sig negativa till detta. Lagstiftning måste därför anses nödvändig.

Föreningarna är av uppfattningen att förslaget sannolikt kommer att ha en preventiv effekt då Internetleverantörers insatser för att förhindra intrång och informera sina abonnenter om relevant lagstiftning torde öka som en följd av deras ansvar. Förslaget bör dock utvecklas ytterligare i några avseenden. T.ex. uppstår frågor rörande Internetleverantörernas skyldigheter efter det att åtgärd vidtagits. Kan en avstängd abonnent söka nytt abonnemang hos leverantören samma dag eller sätts en tidsfrist? Kan abonnenten vända sig till en annan leverantör och starta ett nytt abonnemang samma dag som det tidigare upphört?

När det gäller förslagets ordalydelse avseende 53 c § finns det anledning att notera att Internetleverantörens rätt och skyldighet endast gäller om tjänsten ”upprepade gånger har utnyttjats för att begå intrång...”. Begreppet ”upprepade gånger” kommer otvivelaktigt leda till tolknings- och bevissvårigheter då det är i stort sett omöjligt att bevisa just upprepade intrång från samma IP-adress. Detta med anledning av systemet med dynamiska IP-adresser. Det avgörande torde istället vara att tjänsten i ”inte obetydlig omfattning” har utnyttjats för intrång, d v s att tjänsten vid ett tillfälle använts för intrång i upphovsrätt och detta intrång är att betrakta som omfattande. Ett exempel på sådant omfattande intrång skulle vara att vid ett och samma tillfälle olagligen tillgängliggöra ett flertal verk.

Beviskrav - rättighetshavaren skall enligt förslaget visa att det är *sannolikt* att intrånget kommer att fortsätta. Föreningarna anser att beviskravet är orimligt och kan leda till att bestämmelsen inte kan tillämpas i praktiken. Föreningarna förordar därför att det av utredningen förslagna beviskravet tas bort och ersätts av det lägre beviskravet ”*skäligen kan antas*”, d v s samma beviskrav som gäller vid intrångsundersökning och intermistiska förbud i upphovsrättslagen.

Föreningarna är av den uppfattningen att såväl olaglig *uppladdning* (tillgängliggörande) av verk som olaglig *nedladdning* av verk skall omfattas av de föreslagna reglerna. Detta för att möjliggöra ingripanden i situationer där själva tillgängliggörandet inte kan beivras, t.ex. mot bakgrund av bevissvårigheter enligt ovan, men då abonnenten laddar ned olagliga exemplar.

Föreningarna har i samband med olika intrångsärenden noterat att kunskapen om upphovsrätten är tämligen begränsad hos Internetleverantörerna och att det finns ett tydligt behov av ökad kunskap om vad som är tillåtet och otillåtet. Det är även viktigt att det regelverk som Internetleverantörerna har som utgångspunkt vid sitt agerande är tydligt för att undvika missuppfattningar och tolkningsvårigheter.

Då förslaget kritiserats för att lägga en bevakningsskyldighet på Internetleverantörerna bör man från lagstiftarens hålla understryka att någon sådan skyldighet de facto inte föreligger. Föreningarnas tolkning av förslaget är att rättighetshavarna själva skall bevaka sina intressen och vid ett intrång kontakta ansvarig Internetleverantör för att informera om vad som skett.

Utveckling av lagliga alternativ

Som påpekats ovan pågår kontinuerligt ett arbete inom bokbranschen för att kunna tillmötesgå konsumenternas behov av och önskemål om bra nättjänster. Idag säljs ljudböcker för nedladdning på ett flertal sajter där konsumenterna enkelt kan gå in och ladda ned ljudböcker och antalet försäljningsställen ökar mycket kraftigt. Det finns även nedladdningsstationer i bokhandeln och på varuhus där kunderna kan ladda ned ljudböcker till sina mobiler, MP3-spelare etc. Ljudböckerna säljs i MP3-formatet vilket är ett enkelt och smidigt format där kunderna enkelt kan flytta sina ljudböcker mellan spelare. För den som önskar lyssna på en ljudbok finns således ett flertal bra och lagliga alternativ redan idag.

Då de kopieringsskydd som tidigare användes har kritiserats för att vara allt för begränsande och komplicerade, har bokförlagen valt att istället använda sig av så kallad *vattenstämpling*, något som konsumenterna ställer sig mycket positiva till. Vattenstämpeln är en krypterad sträng av tecken som lagts in på filen i en frekvens och på ett sätt som inte örat kan uppfatta. Vattenstämpeln kan innehålla olika former av information men bokförlagen i Sverige har valt att endast lägga in ett krypterat referensnummer till en databas hos leverantörer. Det är således endast innehavaren av databasen som har någon nytta av informationen som vattenstämpeln ger. Detta oavsett om någon utomstående part skulle lyckas dekryptera stämpeln eller ej. Vattenstämpling är ett av marknaden accepterat förfarande som ligger helt i linje med existerande metoder hos andra betallosningar och identifikationssystem vad gäller den personliga integriteten. Tydliga exempel är siffrorna på betalkortets magnetremsa eller bilarnas registreringsskyltar – de får endast innehåll om man kan koppla informationen till en databas. Det bör också noteras att konsumenten alltid får information om vattenstämpeln vid köpet av produkten och att databaserna hanteras i enlighet med personuppgiftslagen (PuL).

Trots bokbranschens intensiva arbete med att skapa konsumentvänliga nättjänster och bra alternativ till komplicerade kopieringsskydd har den olagliga fildelningen av framförallt ljudböcker ökat under senare tid. Detta oroar givetvis författare och bokförlag. Ljudböckerna är en relativt ny produkt och dess förutsättning att utvecklas undermineras av den omfattande upp- och nedladdning av verk som sker utan tillstånd.

På Pirate Bay och andra piratsajter finns idag ett stort antal ljudbokstitlar tillgängliga. Det är således inte längre bara film och musik som laddas ned olagligt och det är uppseendeväckande hur fort det går från det att ljudbok släpps i butik tills det att den finns att ladda ned olagligt på Internet.

Föreningarna har på senare tid fått inblick i ett flertal ärenden som rör ljudböcker, bl.a. finns uppgifter som tyder på att Stieg Larssons bok "Luftslottet som sprängdes" (Norstedts Audio) fanns tillgängligt på Internet tre dagar *före* releasedatum. Någon dag efter förlagets release kunde man konstatera att boken laddats ned ca 700 gånger från Pirate Bay. Ett annat exempel är Jan Guillous "Tjuvarnas marknad"

(Piratförlaget) som började säljas på bokmässan i Göteborg på torsdagen och samma kväll fanns boken på Pirate Bay tillsammans med ett stort antal andra titlar. Det kan även nämnas att talböcker som framställts och tillgängliggjorts med stöd av 17 § URL finns att tillgå på olika piratsajter.

Ett annat område som drabbats hårt av det otillåtna framställandet/tillgängliggörandet på Internet är kurslitteraturen. Pirate Bay och Osynliga Partiet är några av de aktörer som på senare tid skapat plattformar för olaglig upp- och nedladdning av kurslitteratur. På olika hemsidor uppmanas studenter att scanna in och därmed göra kurslitteratur tillgänglig för andra studenter. Den här typen av beteende leder till att incitamentet att investera tid, pengar och kreativitet minskar hos såväl förlag som författare och detta kan långsiktigt komma att påverka den svenska kurslitteraturens framtid. Föreningarna har varit i kontakt med vissa Internetleverantörer för att uppmärksamma dem på de systematiska upphovsrättsintrången som pågår på hemsidorna men tyvärr har informationen inte resulterat i några åtgärder.

Mot bakgrund av det ovanstående menar föreningarna att de förslag som Cecilia Renfors framför i Ds 2007:29 är en förutsättning inte bara för ett fortsatt brett kulturutbud och en kvalitativ kurslitteratur, utan även för branschens vilja att investera i framtidens nättjänster.

Det kan tilläggas att Föreningen Svenska Läromedel och Svenska Förläggareföreningen under 2008 avser att kartlägga den olagliga fildelningen avseende kurslitteratur och kommersiella e- och ljudböcker på Internet i syfte att få en bättre överblick av den de intrång som de facto förekommer.

Information om upphovsrätt

Att kunskapen om upphovsrätten måste öka hos allmänheten är en viktig slutsats i promemorian. Föreningarna ser gärna ett ökat samarbete mellan olika aktörer inom det svenska kulturlivet i syfte att öka förståelsen för upphovsrätten i stort. Sedan en tid tillbaka pågår ett givande samarbete mellan föreningarna och film-, musik- och dataspelsbranschen i syfte att öka kunskapen om upphovsrätten. Föreningarna har sedan flera år tillbaka bedrivit en utbildande och informativ verksamhet där upphovsrätten stått i fokus. Under nästa år avser man att satsa ytterligare på bl.a. informationsåtgärder riktade mot såväl allmänhet som bokförlag och författare.

Referensgrupp

Trots att promemorian är avgränsad till att gälla film och musik är dess innehåll, slutsatser och förslag av stor betydelse för bokbranschen. Vid tillsättandet av en referensgrupp bör representanter för bokförlagen ingå för att på så sätt kunna bidra till en diskussion om bokens framtid i nya medier. Föreningarna önskar således medverka i en sådan referensgrupp.

Bredbandsavgift

Föreningarna ställer sig, liksom utredningen, negativa till införandet av en bredbandsavgift. Föreningarna har sedan länge pekat på bland annat Sveriges internationella förpliktelser som anledning till att bredbandsavgift inte är ett alternativ i den svenska upphovsrättslagstiftningen.

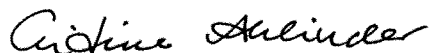
Balansen mellan olika intressen

Föreningarna önskar även kommentera det avsnitt som rubricerats "Balansen mellan olika intressen". Trots att Cecilia Renfors på grund av en pågående utredning avseende tredje kapitlet URL väljer att inte utreda frågan om balansen mellan upphovsmän och producenter ytterligare, vill föreningarna klargöra att vår inställning är att problemet med den olagliga fildelningen saknar direkt koppling till diskussionen om den planerade revideringen. Det saknas enligt föreningarna ett tydligt orsakssamband mellan regleringen av förlagsavtal och t.ex. ungdomars inställning till upphovsrätten och olaglig fildelning.

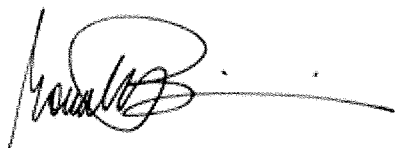
Övrigt

Föreningarna önskar avslutningsvis understryka behovet av en reglering i enlighet med utredningens förslag och tror att ett större och tydligare ansvar för Internetleverantörerna tillsammans med den nyligen presenterade implementeringen av sanktionsdirektivet kan komma att inte bara bevara utan även gynna det svenska kulturlivet. Det är otvivelaktigt så att en stark upphovsrättslagstiftning är förutsättningen för framtida investeringar i bok, film och musik.

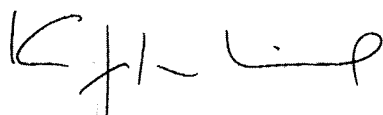
Stockholm den 17 december 2007

Kristina Ahlinder
Direktör Svenska Förläggareföreningen

Mona Hillman Pinheiro
Direktör Föreningen Svenska Läromedel

Kristoffer Lind
Ordförande Nordiska Föreningen för mindre Förlag